

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЮРКСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Курсова робота з тюркської філології

на тему:

ЛЕКСИКА ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ В ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Тур -14-21
факультету східної та слов'янської
філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми:

Турецька мова і література, друга східна
мова, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.068 Східні мови та
літератури (переклад включно), перша -
турецька

Котюк Анастасії Павлівни

Науковий керівник:

К.філол.н., проф.

проф. Сорокін С.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ - 2023

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ	5
1.1 Дослідження лексикології вітчизняними та зарубіжними вченими	5
1.2 Слово як одиниця лексикології	10
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ	16
2.1 Загальна характеристика вибірки	16
2.2 Структурні особливості турецької туристичної лексики	18
2.1.1 Ізафет	19
2.1.2 Словоскладання	21
2.1.3 Афіксація	21
2.3 Дослідження вибірки на основі класифікації Зейнеп Коркмаз	23
ВИСНОВКИ	29
ÖZET	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Лексикологія – це найбільш рухомий рівень будь-якої мови. Вона піддається впливу контактування з іншими мовами, змін у соціальній структурі населення, сучасних історичних подій тощо. Турецька мова не є винятком і її лексична система постійно змінюється, про що свідчить постійна поява нових термінів, запозичень тощо.

Незважаючи на напрацювання щодо вивчення лексики цієї тюркської мови, окремі групи турецької лексики залишаються маловивченими й потребують подальшого опрацювання. Туристична лексика в турецькій мові швидко розвивається та має широке використання.

Актуальність представленої роботи визначається, з одного боку, необхідністю дослідженню цього пласту лексики для глибшого розуміння процесів і явищ у лексикології турецької мови та особливостей її формування та функціонування. З іншого боку, актуальність курсової роботи полягає у значній популярності туризму, а відповідно туристичної лексики у Туреччині. Оскільки згідно з дослідженням «Travel & Tourism Development Index 2021» здійсненого World Economic Forum, Туреччина займає 45-те місце у рейтингу найпопулярніших країн серед туристів. Відповідно ця сфера є важливою складовою економічного устрою держави, в якій в свою чергу вона складає 11% ВВП за 2019 рік [2].

Основна мета роботи полягає у виявленні структурно-функціональних особливостей та походження туристичної лексики сучасної турецької мови.

Визначена мета передбачає виконання таких завдань:

- описати основні способи та моделі словотвору;
- дати характеристики туристичної термінології;
- класифікувати лексику за класифікацією турецьких лінгвістів;
- розглянути структурні особливості турецької туристичної термінології;
- визначити походження туристичної лексики мови.

Об'єктом дослідження є структурно-функціональні особливості туристичної лексики турецької мови.

Предметом дослідження є турецькі туристичні терміни.

Матеріалом дослідження стала вибірка з 125 слів. Лексичний матеріал був взятий з таких джерел як – сучасні енциклопедичні словники з турецької мови, також тлумачні словники, такі як “Webster`s Turkish – English Thesaurus Dictionary” Філіпа М. Паркера, “Türkçe Sözlük” Турецького Лінгвістичного Товариства, он-лайн путівники, журнали на туристичну тематику [6].

Методами дослідження у нашій роботі були як загальнонаукові, так і спеціально лінгвістичні. Серед загальних методів були використані аналіз, синтез, класифікація та опис. Компонентний аналіз, який є спеціальним лінгвістичним методом, використовується для встановлення структури значення досліджуваних мовних елементів та вивчення їх функціонування у мові.

Теоретична цінність роботи полягає у можливості використання цієї праці при перекладі текстів туристичного змісту. Семантика слів у турецькій мові потребує глибокого дослідження та детального опрацювання.

Практичне значення роботи полягає у тому, що результати цього дослідження можуть бути використані у подальшому при майбутніх дослідженнях лексики. Також даний матеріал може бути корисним для викладання курсів лексикології, лінгвокраїнознавства, та на заняттях з практичного курсу перекладу. Також важливо зауважити, що інформація з даного дослідження може бути використана при розробці навчальних посібників та написанні наукових досліджень, курсових, магістерських, бакалаврських робіт з турецької мови.

Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновку, анотації іноземною мовою, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

1.1 Дослідження лексикології вітчизняними і зарубіжними вченими.

Лексикологія як окремий розділ мовознавства виділяється пізніше ніж дослідження інших розділів. У Середньовіччі та Ренесансі вивчення лексики зазвичай здійснювалося у межах граматики, але з початку XVIII століття лексикологія стала розглядатися як окрема дисципліна мовознавства. У XIX-XX столітті було розроблено декілька теорій лексики, зокрема теорію словникових груп і теорію лексичних полів [10, ст.183].

Остання була започаткована американським лінгвістом Леонардом Блумфілдом, який вважав, що слова можна розглядати як частини лексичних полів, або груп слів, що пов'язані за значенням. У XX столітті лексикологія стала ще більш розвиненою галуззю мовознавства. Збігнєв Гржимек, польський мовознавець, розвинув теорію концептуальної семантики, яка вивчає значення слів з точки зору їх зв'язку з поняттями і категоріями. Еміль Бенвеніст, французький лінгвіст, зосередився на вивченні морфології і синтаксису слів. У більш пізній період, зокрема з появою комп'ютерів та штучного інтелекту, лексикологія розвинулася у більш специфічні галузі, такі як комп'ютерна лексикологія та лексикографія [9, ст. 11].

Безпосередньо термін «лексикологія» вперше з'являється в 1765 р. у французькій енциклопедії Д.Дідро та Л.Д'Аламбера. До цього вона розглядалася та вивчалась як частина граматики [10, ст.183].

Одним із перших дослідників лексикології був німецький лінгвіст Фрідріх Вільгельм Баттер, який видав книгу «Лексикон філософських термінів» у 1802 р. Він зазначав, що лексика є основою та важливою для розуміння її структури. Незважаючи на те, що цей термін з'явився майже три століття тому, дотепер мовознавцям не вдалось дійти єдиного визначення цього поняття [9, ст.10].

Лексикологія є предметом дослідження як українських, так і зарубіжних учених, зокрема турецьких. Серед українських лексикологів та мовознавців, які зробили вагомий вклад у вивчення даної філологічної науки, можемо згадати Василя

Ващенко, Олександра Потебню, Віталія Русанівського, Марію Плющ, Надію Грипас, Остапа Бодика, Тетяну Рудакову. Зважаючи на те, що в даній роботі ми розглядаємо лексику саме турецької мови, варто згадати важливих постатей у дослідженні лексикології турецької мови, таких як Фікрет Туран, Гюрер Гюльсевін, Орхан Велі Окан, Алі Озгюл та ін [8].

Опрацювавши праці турецьких та українських науковців, можемо надати кілька визначень лексикології у розумінні різних науковців. Михайло Кочерган надає таке визначення цього поняття: «Лексикологія – розділ науки про мову, який вивчає лексику (словниковий склад мови)». Арнольд Грищенко натомість надає схоже визначення, проте додає ще місце слова у лексикології. Його тлумачення: лексикологія – це розділ мовознавства, що вивчає словниковий склад мови і слово як його основну одиницю [10, ст.184].

Турецький мовознавець Фікрет Туран у своїй праці надає таке визначення: Лексикологія, як наукова галузь дослідження, пояснює семантичні особливості, семантичні розширення та зміни морфемних одиниць, включаючи слова, групи слів, корені та суфікси слів, оцінюючи культурну структуру мови. [8, ст.127].

Однією з причин відмінності трактування терміна «лексикологія» може бути різниця у підходах до вивчення мови та мовознавства загалом. Наприклад, у деяких мовознавчих традиціях, таких як українська, лексикологія розглядається як окрема галузь мовознавства, яка вивчає словниковий запас мови та його структуру, функції та зв'язки з іншими аспектами мови, такими як фонетика, морфологія та синтаксис [11, ст.116].

Водночас, в інших мовознавчих традиціях, таких як американська, підходи до вивчення мови можуть бути більш інтегрованими, і лексикологія може включати в себе елементи морфології, синтаксису та інших аспектів мови [12, ст.11].

Також можуть траплятися розбіжності у визначенні термінів та понять, що використовуються у лексикології, залежно від конкретного контексту, традиції та підходу до вивчення мови [10, ст.184].

Крім того, розбіжності у трактуванні лексикології можуть бути пов'язані з різними акцентами на окремі аспекти словникового запасу, наприклад, на зв'язки

між словами, на їхню морфологічну структуру, семантику та інші фактори. Оскільки лексикологія є складною та багатогранною дисципліною, різні дослідники можуть мати різні підходи та інтерпретації її основних понять та питань [10, ст.185].

Турецькі лінгвісти проводять дослідження лексикології для вивчення лексичної системи турецької мови та її взаємозв'язків з іншими мовами [1, ст. 95].

Окремим напрямком роботи над лексичною системою стало мовне планування та унормування лексичного складу турецької мови. Мовне планування означає свідомі комплексні зміни внутрішньої структури мови, які включають планування статусу мови та корпусу мови. Планування корпусу мови полягає в свідомому втручанні в структуру мови, зокрема у лексику, фонетику та граматику, що призводить до змін внутрішньої структури мови та впливає на зовнішню форму термінологічних одиниць в її етимологічному та графічному відношенні [15, ст.390].

Термінологічне планування передбачає організовану та узгоджену роботу з термінологічної модернізації та стандартизації з метою формування відповідних фахових мов та розвитку термінологій, які наразі відсутні в мові-реципієнті. Цей процес може включати технічний переклад, мовну адаптацію та мовне планування [15, ст.394].

У ХХ ст. термінознавство активно розвивалося по всьому світі, проводилися заходи зі стандартизації спеціальної термінології, створювалися нові терміни на позначення понять наук, що розвивалися, та створювалися термінологічні словники. Унормування лексичного складу турецької літературної мови набуло державного значення [15, ст.393].

Зія Гьокальп був одним із пропонентів термінологічної роботи у період "Мовної революції" в Туреччині та вважав, що при створенні нових термінів необхідно звертатися передусім до народної мови, а за нестачі відповідних слів - створювати нові терміни за допомогою правил турецького словотвору [15, ст.393].

У 1932 році було засновано Спільку дослідження турецької мови (Türk Dili Tetkik Cemiyeti), яка в 1934 році була перейменована на Турецьке лінгвістичне товариство. З того часу почалася велика робота з очищення турецької мови від іноземних слів (özleşme). Для впровадження нової наукової та технічної термінології

використовувались ті ж лінгвістичні принципи, що й для створення загальноновживаної лексики [15, ст.394].

Турецьке лінгвістичне товариство складало велику кількість різнопланових нормативних словників: термінологічних, тлумачних, неологізмів та архаїзмів. Товариство шукало адекватні турецькі відповідники для вже існуючих у міжнародній практиці стандартизованих термінів та створювало національну термінологічну систему. Це сприяло проведенню конгресів, конференцій та запровадженню спеціальних комітетів та комісій із розробки галузевих термінологій [15, ст.394].

Товариство підготувало словник турецької мови, правопис та друкувало наукові видання, такі як щомісячний журнал "Турецька Мова" (Türk Dili Dergisi), словники діалектної (derleme sözlüğü) та генетично тюркської (tarama sözlüğü) лексики, створювало терміни-неологізми шляхом використання словотворчих засобів турецької мови, її діалектів, й інших сучасних та давніх тюркських мов (türetme) [15, ст.394].

У вересні 1932 року було створено відділ із термінології та лексикографії під назвою "Lügat ve Istilah Kolu". Фахівці зібрали списки термінів османською, французькою та німецькою мовами, з метою знаходження їх турецьких еквівалентів. Завдяки цьому, ТЛТ почало працювати над створенням нових слів, більшість з яких становлять терміни. За півстоліття було створено близько 30-49 тис. нових термінів [15, ст.394].

У 1936 році на III Лінгвістичному конгресі Мустафа Кемаль Ататюрк запропонував чисту теорію мови, відмовившись від будь-яких запозичень. У 1933-1934 роках була запроваджена політика жорсткого пуризму, з метою очищення турецької мови від запозичень та поповнення лексикону власне турецькими неологізмами. У пошуку, асиміляції, створенні та закріпленні нових слів та значень важливу роль відіграла також преса, на сторінках якої діячі турецької культури, видатні науковці і літератори висвітлювали свої погляди на розвиток та майбутнє турецької мови, а також пропонували турецькомовні еквіваленти для іншомовної

лексики. Ці кроки дали змогу значно змінити мовну картину в Туреччині [15, ст.395].

Дослідження ж лексикології охоплює аналіз словникового складу та словотвору турецької мови, а також вивчення семантичних, стилістичних і префіксальних відношень між словами. Дослідження лексики допомагає вивчити специфіку лексики турецької мови та розуміти її культурні та історичні аспекти [1, ст.100].

Дослідження лексикології турецької мови дали ряд цікавих результатів, зокрема:

- З'ясувалося, що турецька мова має багату та розвинену систему словотвору, включаючи афіксацію, композицію та розширення.
- Встановлено, що багатство лексики турецької мови пояснюється її історією та культурою, зокрема, впливом ісламу, тюркських та арабських мов.
- Виявлено, що в турецькій мові існує велика кількість синонімів та антонімів, що робить її варіативною та багатозначною.
- Дослідження лексикології також показали, що турецька мова є динамічною та еволюційною, що виявляється у постійному збагаченні та розвитку її лексичного складу [5].

Згадуючи про українських лінгвістів на думку спадає ім'я Віктора Кочергана (1946-2012), українського мовознавця і лексикографа. Він здійснив значний внесок у вивчення лексикології української мови, а також у створення словників. Один з його найвідоміших наукових результатів - це словниковий склад української мови. Кочерган досліджував лексику української мови, вивчав її походження, взаємозв'язки та зміни в значенні слів з часом. Він звертав увагу на те, які слова використовують українці в мовленні, та як це впливає на формування національної свідомості [10, ст. 185].

У своїх працях Кочерган досліджував також мовленнєві стереотипи, тобто усталені вислови, фразеологізми, приказки та інші звороти, які вживаються українцями в побутовому мовленні [10, ст. 190].

Крім того, Віктор Кочерган був автором багатьох словників української мови, зокрема "Етимологічного словника української мови" (виданий у двох томах), "Великого словника сучасної української мови" (також у двох томах), а також автором низки наукових праць з лексикології та лексикографії [10].

Узагальнюючи, можна сказати, що результати досліджень Віктора Кочергана у лексикології внесли значний внесок у розвиток вивчення української мови, а також у популяризацію та збереження її культурної спадщини [10].

1.2 Слово як одиниця лексикології.

Розглядаючи питання лексикології та лексики, не можна пропустити визначення «слова» у мовознавчій парадигмі. Отже, слово – це найменша одиниця мови, яка має самостійне значення або може входити до складу складніших одиниць мови, таких як речення, фрази та інші мовні конструкції. Слово складається з однієї або декількох морфем (найменших значущих частин мови) і може мати форму, звукове значення, орфографію та граматичні характеристики, такі як час, число, рід, відмінок та інші. Слова використовуються для передачі думок, ідей, інформації та спілкування між людьми [11, ст. 12].

Це визначення не є єдиним та остаточним, так само як і більшість термінів, які досліджуються різними науковцями. Загадом мовознавці визначають цей термін, як найменшу смисловою одиницю мови, яка складається з комплексу звуків і називає предмети, явища, процеси.

Аналізуючи статтю «Dil Bilimi ve Kelime Semantiğinde Bazı Türkçe Kelimelerin Çeşitli Anlam Değişmeleri» турецьких лінгвістів можна дати таке визначення слова: «Слово є найменшою значущою одиницею в турецькій мові і виражає певне поняття або ідею. Слово складається за допомогою звуків або графічних символів. Слово може бути незмінним і змінним і залежить від його граматичної ролі в реченні. Він може мати різні граматичні структури, такі як слово, іменник, прикметник, дієслово, прислівник, сполучник, прийменник, і може виражати різні значення в реченні.» [1, ст. 96]

У зв'язку зі складністю та комплексністю поняття «слово» існує багато класифікацій та досліджень на різні тематики, які пов'язані з лексикологією та

найменшою смисловою одиницею мови. У даній праці нам знадобиться класифікація слів за певними ознаками. Тож варто розібратися у значенні різних класифікацій лексичних одиниць та їх групуванні.

Українські науковці працювали над класифікацією слів за певними ознаками протягом довгого часу, тому авторство такої класифікації не може бути приписане лише одній особі. Багато відомих українських мовознавців і лінгвістів зробили свій внесок у це питання, розробивши різні класифікації словотвору за способом та морфемною будовою [10, ст. 185]. Олександр Пономарів у своїй праці "Теорія словотвору" пропонував класифікацію словотворення за допомогою афіксів та без них. Він також виділяв два типи афіксального словотвору: фіксаційний та дериваційний [12, ст. 26].

Ще один відомий український мовознавець, Іван Огієнко, у своїй праці "Лексикологія української мови" класифікував слова за їх морфемною будовою на прості та складні [12, ст. 24].

Також варто зазначити праці Віктора Шовкового та Івана Сисенка, які також внесли свій внесок у розвиток теорії словотвору та класифікації слів за певними ознаками [12, ст. 24].

Розглянемо детальніше різні класифікації характерні для турецької лексики. Класифікація турецьких слів базується на багатьох факторах, таких як їхнє значення, синтаксис та спосіб утворення. Турецькі слова можна класифікувати за вживанням на наступні категорії:

Розмовний стиль (*konuşma dili*) - це стиль мовлення, який використовується в неформальних ситуаціях. Він часто містить скорочення, вигуки та інші специфічні риси. Наприклад: *abi* (брат), *kanka* (друг), *уаа* (ну), *һи* (так) [5,].

Літературний стиль (*edebi dil*) - це стиль мовлення, який використовується в літературі, наукових текстах та формальних ситуаціях. Він характеризується більш точними та складними фразами. Наприклад: *insanlık* (людство), *muhtelif* (різний), *müstakil* (незалежний).

Офіційний стиль (*resmî dil*) - це стиль мовлення, який використовується в урядових документах, офіційних заявах та інших формальних документах. Він

характеризується використанням формальних виразів та технічної лексики. Наприклад: *cumhurbaşkanı* (президент), *meclis* (парламент), *bakanlık* (міністерство).

Діалекти (*lehçe*) - турецька мова має різні діалекти, які мають свої особливості у вимові, граматиці та лексиці. Найбільш поширеними є анадолу діалекти, зокрема, центральний, західний та південний анадолу.

Терміни (*terimler*) - це спеціалізовані терміни, які використовуються в науці, техніці та інших галузях знань. Наприклад: *hipertansiyon* (гіпертонія), *algoritma* (алгоритм), *genetik* (генетика).

Жаргон (*argo*) - це специфічна лексика, яка використовується в певних соціальних групах. Наприклад, *avanta* (незаконні гроші), *aynasız* (використовується серед поліцейських, у прямому сенсі означає бездзеркала), *sağa satmak* (хизуватися).

Зважаючи на те, що турецька мова належить до аглютинативного типу, важливо зупинитися на класифікації турецьких слів за типом словотвору, запропонованих окремими турецькими науковцями.

Зейнеп Коркмаз - турецький лінгвіст і філолог, який спеціалізується на турецькій мові та її діалектах, слов'янських мовах та порівняльному мовознавстві. Зейнеп Коркмаз відома своїми дослідженнями в галузі турецької мови, зокрема в області синтаксису, морфології та семантики. Вона також займається дослідженням турецької літератури та її зв'язків з іншими літературами світу [5].

Зейнеп Коркмаз є автором багатьох наукових статей та книг, зокрема "Турецька граматика" (1986), "Турецький морфологічний словник" (1994) та "Турецька лексика та її походження" (2010). Вона також була членом редакційної колегії журналу "Турецька мова та література". Отже, опрацювавши комплексну роботу Зейнеп Коркмаз можу виділити такі види класифікацій, як:

1) Загальну класифікацію:

1. *İsim* (іменник) - слова, які називають предмети, явища, ідеї, відчуття, якості тощо. Наприклад: *ev* (будинок), *kitap* (книга), *aşk* (кохання).

2. Sıfat (прикметник) - слова, які вказують на характеристику іменника або присвоюють якусь якість. Наприклад: güzel (красивий), büyük (великий), kırmızı (червоний).

3. Fiil (дієслово) - слова, які вказують на дію, стан, подію або процес, що відбувається. Наприклад: yapmak (робити), gitmek (йти), sevmek (любити).

4. Zarf (прислівник) - слова, які вказують на обставину дії, стану або події. Наприклад: hızlıca (швидко), yavaşça (повільно), dün (вчора).

5. Edat (прийменник) - слова, які вказують на взаємини між іменниками або іменником та іншою частинами мови. Наприклад: için (для), ile (з), üzerinde (на).

6. Bağlaç (сполучник) - слова, які використовуються для з'єднання речень, слів або фраз. Наприклад: ve (і), veya (або), fakat (але).

7. Ünlem (вигук) - слова, які використовуються для вираження емоцій, почуттів або експресивності. Наприклад: oh (ох), vay (ой), hey (гей) [5, ст. 268].

2) За типом афіксації:

За даною класифікацією, слова турецької мови можна класифікувати за наявністю афіксів на корені слова та в кінці слова. За цією класифікацією слова можна поділити на наступні категорії:

— Суфіксальна афіксація - процес додавання суфіксу до слова. Наприклад, додавання суфіксу -li до слова ev (дім) утворює слово evli (жонатий, заміжня).

— Префіксальна афіксація - процес додавання префіксу до слова. Наприклад, додавання префіксу yurt- до слова dışı (зовнішній) утворює слово yurtdışı (закордонний).

— Супрасегментальна афіксація - процес додавання зміни звуку до слова. Наприклад, одзвінчення останнього звуку слова kağıt (папір) утворює слово kağıdı (його папір). [5, ст. 568]

3) За типом словотворення:

Зейнеп Коркмаз запропонувала класифікацію турецьких слів за словотворенням. Згідно з нею, турецькі слова можна поділити на такі групи за способом утворення:

- Kök (корінь) - основа слова, яка містить його основне значення. Наприклад, коренем слова kitap (книга) є kitap.

- Ek (суфікс або префікс) - частини слова, які додаються до кореня для утворення нового слова або зміни значення. Наприклад, суфікс -сі додається до слова kitap (книга), щоб утворити слово kitapçı (книгар).

- Birleşik sözcük (складне слово) - слово, яке складається з двох або більше окремих слів. Наприклад, söz (слово) і sahibi (власник) утворюють разом слово söz sahibi (власник слова, тобто автор).

- Türemiş sözcük (похідне слово) - слово, яке утворюється від іншого слова за допомогою зміни кореня або додавання еквіваленту. Наприклад, слово kök (корінь) може стати köklü (корінний) шляхом додавання суфікса -lü [5, ст. 475].

4) За походженням:

Зейнеп Коркмаз також запропонувала класифікацію турецьких слів за їх походженням. Згідно з цією класифікацією, турецькі слова можна поділити на наступні категорії:

— Тюркські слова - це слова, які мають тюркське походження і були утворені в турецькій мові або в інших тюркських мовах. Наприклад, слово "ev" (дім) є тюркським словом.

— Арабські слова - це слова, які були запозичені з арабської мови. Наприклад, слово "kitap" (книга) є арабським словом.

— Перські слова - це слова, які були запозичені з перської мови. Наприклад, слово "şeker" (цукор) є перським словом [5, ст. 863].

— Інші запозичені слова - це слова, які були запозичені з інших мов, таких як французька, італійська, грецька, латинська, англійська та інші. Наприклад, слово "resim" (малюнок) є запозиченим словом з арабської мови через перську.

Отже, як ми можемо бачити з викладеного матеріалу, класифікація може відбуватися за різними критеріями та ознаками. До того ж, класифікація турецької лексики теж є специфічною, тому що дослідження відбувається відповідно до структури слів та особливостей словотвору.

У даній науковій роботі дослідження та класифікація туристичної лексики буде відбуватися на основі класифікації Зейнеп Коркмаз.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

2.1 Загальна характеристика вибірки

Туристична лексика вивчається у контексті лексикології турецької мови. Знайти джерела даної лексики не становить складності. Матеріалом дослідження слугувала вибірка з турецькомовного туристичного сайту: GoTürkiye (URL: <https://goturkiye.com/tr/halfeti> (дата доступу: 18.04.2023), а також видання Avrupa'da Seyahat 2012-2013. Крім того, для ширшого опрацювання лексики було залучено журнал Atlas у його кількох виданнях останніх років [4].

Досить складно дати єдине визначення туризму через велику кількість виконуваних ним функцій та значної кількості проявів. Загальноприйняте визначення ж звучить так: туризм – діяльність особи, яка подорожує у свій вільний час протягом певного періоду за межі постійного місця проживання з іншою, ніж діловою метою у відвідуваному місці [3, ст. 5].

У результаті туристичної діяльності відбувається міжмовний контакт, що слугує, в свою чергу, джерелом запозичень нових лексичних одиниць, оскільки виникає потреба називати нові явища [3, ст. 6].

Туризм включає різноманітні форми відпочинку, включаючи культурний, спортивний, релігійний туризм, екотуризм, винний туризм, туризм з використанням процедур, круїзи та ін [3, ст. 15].

Туризм є важливою галуззю економіки багатьох країн світу. Він забезпечує створення робочих місць, залучення інвестицій, розвиток інфраструктури, розширення ринку споживчих товарів та послуг. Крім того, туризм впливає на культурний та соціальний розвиток країн, допомагає збереженню природних ресурсів та культурних цінностей [3, ст. 11].

Однією з основних характеристик туризму є мобільність, тобто можливість людей пересуватися від місця до місця для відпочинку та розваг. Крім того, туристи зазвичай мають специфічні потреби та вимоги, пов'язані з транспортом, проживанням, харчуванням, розвагами та іншими аспектами подорожей [3, ст. 13].

Туристичний путівник — це вид довідника або книги, який містить інформацію про певну країну, місто або регіон, призначений для туристів. Його

завдання полягає у тому, щоб надати туристам інформацію про те, що вони можуть побачити та діяльності, які вони можуть здійснювати в певній локації. У путівнику зазвичай міститься опис туристичних визначних пам'яток, готелів, ресторанів, транспорту, місцевих звичаїв і культури, а також поради щодо безпеки, бюджетування та інших корисних питань, які можуть виникнути в подорожі. Туристичні путівники можуть бути видані в паперовому чи електронному форматах та випускатися окремо або як частина серії путівників для різних країн та регіонів [12, ст. 48].

Варто зазначити, що путівник розглядається як жанровий різновид туристичного дискурсу. Це пояснюється тим, що всі путівники, незалежно від формату, мають подібні функції. Передусім, це інформаційна функція, путівник надає актуальну інформацію щодо туристичних місць, проживання, транспортування тощо. По-друге, зазначений вид видань має на меті популяризацію певних місць, тобто своєрідну рекламу, яка приверне увагу більшої кількості туристів. Саме тому вважаємо за доцільне використовувати лексику з цього ресурсу корисною для даного дослідження [12, ст. 48].

Більшість лексики була взята з журналів. У журналах подається більш детальна інформація щодо хвилюючих питань туристів та надається корисна інформація про подорожі.

Як результат аналізу попереднього джерела, в ході пошуку лексичного матеріалу, можна виокремити такі особливості турецької туристичної лексики:

1) значна кількість слів, запозичених з інших мов. у турецькій туристичній лексиці можна знайти багато слів, що мають арабський, перський, грецький, французький та інші корені, наприклад, "otel" – готель, "restoran" – ресторан, "plaj" – пляж, "müze" – музей;

2) використання сполучень слів із метою створення нових слів. турки часто використовують сполучення слів для позначення нових понять у туризмі, наприклад, "su sporları" – водні види спорту, "kara yolu" – автомобільна траса;

3) вживання туристичних термінів, що не мають прямого еквівалента в українській мові, наприклад, "hamam" – турецька баня, "dolmuş" – маршрутне таксі;

4) використання формальної мови в туристичних документах та оголошеннях. у турецькій туристичній лексиці велика увага приділяється формальному стилю мовлення, що використовується в документах та оголошеннях, що стосуються туризму.

2.2 Структурні особливості турецької туристичної лексики

Лексикологія – це не хаотична підбірка слів, а структурована на логічному і мовному рівні система слів. Обрана вибірка слів буде проаналізована за структурою. У лінгвістиці термін "структура" використовується для позначення організації та взаємозв'язку мовних одиниць в мові. Структура мови може бути досліджена на різних рівнях, таких як фонетичний, морфологічний, синтаксичний, семантичний та інші:

- фонетична структура вивчає звукову організацію мови, включаючи фонеми (найменші звукові одиниці, що мають значення у мові), звукові сполучення та інтонації;
- морфологічна структура вивчає будову морфем (найменших значущих одиниць мови, що не можуть бути розкладені на менші значущі одиниці), словосполучень та речень з точки зору словотворення, словозміни, складання слів та інших морфологічних процесів;
- синтаксична структура вивчає взаємозв'язки між словами у реченні та їх функції в різних типах речень, таких як питальні, спонукальні, розповідні тощо;
- семантична структура вивчає значення мовних одиниць та їх відношення до інших мовних одиниць, включаючи лексичну семантику (значення слів), граматичну семантику (значення граматичних форм) та дискурсивну семантику (значення тексту в контексті комунікації) [9, ст. 16].

Для аналізу структурних характеристик лексики будемо використовувати правила словотвірного аналізу загальнолітературної лексики. Також маємо на меті послуговуватися окремими класифікаціями, автором яких є Зейнеп Коркмаз.

У другому розділі нашої роботи будемо досліджувати характерні турецькій мові способи творення лексики туризму, як ізафет, афіксація та основоскладання. Як

матеріал дослідження використовується 125 слів, які були взяті із журналів, путівників та словників.

2.1.1 Ізафет

Ізафет – це словосполучення типу "іменник + іменник", тобто словосполучення, що складається з двох іменників, перший з яких є означенням до другого. Ізафет має складатися мінімум із двох іменників, при цьому таких іменників може бути й більше – таке словосполучення має назву ізафетний ланцюг. Ізафет є основою і найголовнішим явищем в усій граматичній системі турецької мови [14, ст. 115].

У турецькій мові є два типи ізафету:

– присвійний (двоафіксний) ізафет - це словосполучення типу "іменник + іменник", яке має значення конкретної належності;

– відносний (одноафіксний) ізафет - це словосполучення типу "іменник + іменник", в якому перший компонент перебуває в неоформленому родовому відмінку (без афікса), а другий набуває афікса належності третьої особи [14, ст. 115].

Можемо привести такі приклади даного способу творення туристичної лексики:

- Словосполучення *biniş kartı* – посадковий талон утворено за допомогою поєднання “*biniş*” – посадка та “*kart*” – картка;
- Словосполучення *demiryolu memuru* – працівник залізничної станції утворено за допомогою поєднання “ *demiryolu* ” – залізниця та “*memur*” – службовець;
- Словосполучення *yük arabası* – багажний візок утворено за допомогою поєднання “ *yük* ” – вантаж та “*araba*” – візок, машина;
- Словосполучення *kontrol kulesi* – диспетчерська вежа утворено за допомогою поєднання “ *kontrol* ” – контроль та “*kule*” – вежа;
- Словосполучення *danışma bürosu* – довідкове бюро утворено за допомогою поєднання “ *danışma* ” – інформація, довідка та “*büro*” – бюро, центр;

- Словосполучення *bekleme salonu* – зала очікування утворено за допомогою поєднання “*bekleme*” – очікування та “*salon*” – зала;
- Словосполучення *seyahat ajentesi* – туристичне бюро утворено за допомогою поєднання “*seyahat*” – подорож та “*ajente*” – агенство;
- Словосполучення *kurtarma servisi* – рятувальна служба утворено за допомогою поєднання “*kurtarma*” – порятунок та “*servis*” – служба;
- Словосполучення *kayak parkuru* – лижна траса утворено за допомогою поєднання “*kayak*” – лижі та “*parkur*” – траса;
- Словосполучення *yarmur ormanı* – тропічний ліс утворено за допомогою поєднання “*yarmur*” – дощ та “*orman*” – ліс;
- Словосполучення *tur operatörü* – туроператор утворено за допомогою поєднання “*tur*” – тур та “*operatör*” – оператор;
- Словосполучення *tur firmaları* – туристичні компанії утворено за допомогою поєднання “*tur*” – тур та “*firmalar*” – компанії;
- Словосполучення *drone fotoğrafı* – фотографія з дрону утворено за допомогою поєднання “*drone*” – дрон та “*fotoğraf*” – фотографія, знімок;
- Словосполучення *dilek ağacı* – дерево бажань утворено за допомогою поєднання “*dilek*” – бажання та “*ağaç*” – дерево;
- Словосполучення *tekne turları* – екскурсія на човні утворено за допомогою поєднання “*tekne*” – човен та “*tur*” – тур;
- Словосполучення *islam resim sanatı* – ісламський живопис утворено за допомогою поєднання “*islam*” – іслам, “*resim*” – малюнок та “*sanat*” – мистецтво;
- Словосполучення *hava durumu* – прогноз погоди утворено за допомогою поєднання “*hava*” – погода, повітря та “*durum*” – стан.

В ході аналізу туристичної лексики нашої вибірки за структурним показником, можемо підсумувати, що переважна частина лексичних одиниць утворена за допомогою ізафету, а саме відносного ізафету. В результаті отримуємо 17 словосполучень, утворених за моделлю ізафету.

2.1.2 Словоскладання

Словоскладання — поєднання кореневої морфеми з кореневою, унаслідок чого з'являється нове слово. Словоскладання — спосіб передачі тільки дериваційного граматичного значення. Воно нагадує афіксацію, бо тут і там поєднуються морфеми, але при словоскладенні поєднуються тільки кореневі морфеми [10, ст. 284].

Основою складеного слова є основа, яка може бути взята з одного зі складових слів. Ця основа може зберігати своє значення або змінюватися під впливом іншої складової частини слова. В турецькій мові складні слова утворюються за моделлю відносного ізафету.

Серед слів тематичної вибірки можемо надати такі приклади словоскладання при утворенні слів туристичної тематики:

- Слово demiryolu – залізниця утворений за допомогою поєднання слів “demir” – залізний та “yol” – дорога;
- Слово havalimanı – аеропорт утворений за допомогою поєднання слів “hava”- повітря, “liman” – порт, затока.

Досліджуючи туристичну лексику турецької мови, яка твориться способом словоскладання, можемо зазначити, що кількість слів утворена за допомогою цього способу досить обмежена. Цей спосіб не є продуктивним, нараховуємо 2 слова утворених за допомогою словоскладання.

2.1.3 Афіксація

Афіксація — це спосіб словотвору та вираження граматичних значень за допомогою афіксів (суфіксів, префіксів, закінчень тощо) [10, ст. 284].

Афікс – закінчення, яке додається до кореня (основи) слова з метою творення нового слова (словотворчий афікс) або творення нової граматичної форми (словозмінний, або граматичний афікс) [10, ст. 284].

Афіксація є важливим способом творення слів в турецькій мові. У турецькій мові існує велика кількість афіксів, які можуть бути додані до основи слів для

творення нових слів з новими значеннями, наприклад афікс присвійності, часу, відмінків, присудковості, дієслівних станів, множини тощо [14].

Варто підкреслити той факт, що афікс у такому визначенні використовується лише у тюркських мовах. У загальному мовознавстві афікс має більш розгалужену систему використання.

Нижче можемо навести такі приклади слів утворених за допомогою афіксації:

- Слово *bozdurmak* – розміняти утворене від дієслова *bozmak* – “мінати” за допомогою афікса спонукального стану;
- Слово *güneşlenmek* – засмагати на сонці утворене від іменника *güneş* - “сонце” за допомогою продуктивного складного словотвірного афікса *-le+n*, який утворює перехідні дієслова від неперехідних;
- Слово *gümrüksüz mağaza* – крамниця «дьюті фрі» утворене від іменника *gümrük* – “митниця” за допомогою словотвірного афікса *-süz*;
- Слово *konforlu* – комфортний утворене від іменника *konfor* - “комфорт” за допомогою словотвірного афікса *-lu*;
- Слово *ziyaretçi* – відвідувач утворене від іменника *ziyaret* – “візит” за допомогою словотвірного афікса *-çi*, який утворює назви, які означають людей по їх професії, роду занять, звичкам тощо;
- Слово *eşlik etmek* – супроводжувати утворене від іменника *-eş* - “пара ” за допомогою афікса *lik*;
- Слово *yerleşim* – поселення утворене від дієслова *yerleşmek* – “оселятися” за допомогою словотвірного афікса *-im*;
- Слово *özgünlük* – оригінальність утворене від прикметника *özgün* – “оригінальний” за допомогою афікса *-lük*, що творить іменники від прикметників;
- Слово *sanatçı* – художник утворене від іменника *sanat* – “мистецтво” за допомогою афікса *-çı*;
- Слово *inşa edilmek* – будуватися утворене від *inşa etmek* – “будувати” за допомогою афікса пасивного стану *-il*;

- Слово yolculuk – подорож утворене від іменника yol - “дорога” за допомогою афікса -cu та -luk;
- Слово görülecek yer – місце, що побачать утворене від дієслова görmek - “бачити” за допомогою афікса пасивного стану -ül та афікса дієприкметника майбутнього часу -acak;
- Слово keşfedilecek yer – місце для дослідження утворене від дієслова keşfetmek - “дослідження” за допомогою афікса пасивного стану -il та афікса дієприкметника майбутнього часу -ecek;
- Слово biletçi – касир утворене від іменника bilet - “квиток” за допомогою слотовірного афікса -çi.

Аналізуючи лексику, яка утворена за допомогою афіксації, можемо дійти певних висновків. Перш за все, бачимо, що даний спосіб словотвору є ефективним і використовується для утворення багатьох слів. Найчастіше зустрічаються афікси -cı та -lik для творення новий іменників. В результаті нараховуємо 14 слів утворених методом афіксації.

2.3 Дослідження вибірки на основі класифікації Зейнеп Коркмаз

Як вже згадувалося раніше ми збираємося аналізувати лексику туристичної сфери на основі кількох класифікацій Зейнеп Коркмаз.

Перша класифікація стосується поділу на частини мови. У турецькій мові існує п'ять основних частин мов: іменник, прикметник, дієслово, прислівник і сполучник [5].

Іменник у турецькій мові відмінюється за відмінками, числами та родами. Іменник може виступати як підмет або додаток у реченні, а також бути вжитим у ролі іменної групи [14].

Прикметник в турецькій мові описує якість іменника і може бути вжитим перед іменником або після нього. Прикметник відмінюється за відмінками, числами та родами, як і іменник [14].

Дієслово у турецькій мові відіграє роль присудка речення і може бути вжите в різних часових формах, що відображає часові відношення між подіями. Дієслово також відмінюється за числами та особами [14].

Прислівник у турецькій мові вказує на обставини, при яких відбувається дія. Він може бути вжитий як самостійна частина мови або як частина складеного слова [14].

Сполучник у турецькій мові використовується для з'єднання різних речень і фраз. У турецькій мові існують різні типи сполучників, такі як координаційні сполучники, які використовуються для з'єднання рівноправних речень, і субординуючі сполучники, які використовуються для з'єднання залежних речень [14].

Крім основних частин мов, у турецькій мові є також частки, вигуки та міжслівні розділові знаки, які доповнюють систему частин мов та допомагають зрозуміти граматичну структуру речення.

Отже, почнемо із загальної класифікації вибірки:

1) *İsim* (іменник):

— *bozuk para* - дрібні гроші;

— *pansiyon* – хостел;

— *rezervasyon* – бронь;

— *tren* – поїзд;

— *kompartiman* – купе;

— *biletçi* – касир;

— *peron* – перон;

— *gişe* – каса;

— *helikopter* – гелікоптер;

— *uçak* – літак;

— *teleferik* – підйомник;

— *bahşiş* – чайові.

2) *Sıfat* (прикметник):

- *gümrüksüz* – безмитний;
- *konforlu* – комфортний;
- *turistik* – туристичний;
- *tarihi* – історичний;
- *coğrafi* – географічний;
- *nefes kesici* – такий, що перехоплює дух;
- *sahil* – пляжний.

3) Fiil (дієслово):

- *dalmak* - пірнати, занурюватись;
- *bozdukmak* – розміняти;
- *rezervasyon yapmak* – бронювати;
- *yer ayırtmak* – бронювати;
- *güneşlenmek* – засмагати;
- *kalmak* - зупинятись (в готелі);
- *eşlik etmek* – супроводжувати;
- *ödemek* – платити;
- *süslemek* – прикрашати;
- *ziyaret etmek* – відвідувати;
- *göstermek* – показувати;
- *seyahat etmek* – подорожувати.

4) Zarf (прислівник):

- *hızlıca* - швидко;
- *ücretsiz* – безкоштовно.

5) Edat (прийменник).

6) Bağlaç (сполучник).

7) Ünlem (вигук).

Досліджуючи лексику відповідно до належності до певної частини мови можемо простежити переважання іменників та дієслів у нашій вибірці. Натомість туристична лексика не містить прийменників, сполучників та вигуків.

Наступним кроком нашого дослідження буде класифікацію турецьких слів за їх походженням, яка була запропонована Зейнер Коркмаз.

Запозичення слів - це процес перенесення слів з однієї мови в іншу. Це може статися через різноманітні історичні, культурні, економічні або інші зв'язки між народами та країнами [10, ст. 233].

Наприклад,

- Культурний обмін: коли люди з різних країн та культур спілкуються між собою, вони часто вживають слова з інших мов, щоб пояснити поняття та відчутти себе більш зрозумілими.
- Технологічний розвиток: нові технології та винаходи часто називаються англійськими термінами, які потім запозичуються іншими мовами.
- Політичні та військові стосунки: коли країни здійснюють воєнні чи політичні дії одна проти одної, то вони часто запозичують слова та фрази одна від одної.
- Комунікація та торгівля: люди, що спілкуються на різних мовах, використовують запозичення, щоб зрозуміти один одного під час ділових переговорів та торгівлі.
- Інтерес до інших культур: коли люди цікавляться іншими культурами, вони часто вивчають їх мови та вживають запозичення для того, щоб бути більш повністю зрозумілими.

Взагалі, запозичення слів та фраз з інших мов є природним процесом розвитку мови і відображає культурне розмаїття та взаємозв'язки між людьми різних країн і народів [10, ст. 233].

Турецька мова має довгу історію взаємодії з іншими мовами, тому вона містить багато запозичень з різних мов, зокрема з арабської, перської, грецької, французької, англійської та російської [15, ст. 391].

Особливістю запозичень у турецькій мові є те, що більшість слів запозичені з арабської і перської мов. Це пов'язано з тим, що у середньовіччі турецький народ, який жив на території Туреччини, був під впливом арабської і перської культур, тому багато термінів з цих мов були запозичені в турецьку мову [15, ст. 391].

Крім того, у турецькій мові є багато запозичень з французької, англійської та російської мов, зокрема з технічних та наукових термінів. [15, ст. 392].

Важливо зазначити, що в турецькій мові дуже різноманітний алфавіт, тому запозичення з інших мов часто відображається в орфографії та вимові слів. Наприклад, у словах, запозичених з арабської та перської мов, вживається багато літер, які не трапляються в інших словах турецької мови [15, ст. 393].

Згідно з цією класифікацією за походженням, турецькі слова можна поділити на наступні категорії:

— Тюркські слова:

- yol – дорога;
- dağ – гора;
- ülke – країна;
- özgürlük – оригінальність;
- uçak – літак;
- ilçe – район;
- gezgin – мандрівний;
- kıyı – узбережжя;
- yerleşim – поселення.

— Арабські слова:

- macera – пригода;
- seyahat – подорож;
- sanat – мистецтво;
- ziyaret – візит;
- sahil – узбережжя;
- manzara – краєвид;
- tarihi – історичний;
- merkez – центр;
- misafir – гість;
- cami – мечеть.

— Перські слова:

- para – гроші;
- köşk – особняк;
- bahşiş – чайові.

— Французькі слова:

- turizm – туризм;
- pist – злітно-посадкова смуга;
- fresk – фреска;
- grup – груп;
- konfor – комфорт;
- rezervasyon – бронювання;
- tren – потяг;
- kompartıman – купе;
- peron – платформа;
- gişe – каса.

Отже, підсумовуючи вище викладений матеріал можемо прослідкувати певні тенденції. Дійсно бачимо великий прошарок французьких, арабських та перських запозичень. Кількість запозичень у туристичній лексиці перевищує кількість питомо тюркських слів.

ВИСНОВКИ

1. У ході дослідження було окреслено визначення поняття “лексика”, “лексикологія” у вітчизняній та турецькій лінгвістичній традиції.

2. Було проаналізовано значний пласт туристичної лексики турецької мови на основі 125 лексичних одиниць (Додаток А).

Серед проаналізованих термінів:

17 слів утворено за допомогою ізафету;

2 слова утворені способом основоскладання;

14 слів утворені способом афіксації.

Решта лексики – прості лексичні одиниці (Додаток Б).

3. Дослідження показало, що основні способи та моделі словотвору в туристичній термінології турецької мови включають афіксацію, основоскладання та ізафет.

4. Як ми бачимо найбільший відсоток складає лексика утворена способом ізафету та афіксації, які є найпоширенішими засобами словотвору в турецькій мові.

5. З наукової роботи було встановлено, що туристична термінологія в турецькій мові є досить багатою і різноманітною, а її походження має зв'язок з різними мовами, які мають історичні, культурні та соціальні зв'язки з Туреччиною.

6. Класифікація туристичної лексики за класифікацією турецьких лінгвістів залежно від її походження включає такі категорії, як "туристична лексика арабського походження", "туристична лексика, яка була створена на основі турецької мови", "туристична лексика французького походження" та "туристична лексика, яка була створена на основі перських слів".

7. Встановлено, що туристична термінологія турецької мови має багате та різноманітне походження, а її структура включає в себе різні способи словотвору та спеціальні мовні засоби.

8. Було розглянуто різні класифікації лексики, такі як класифікація за походженням, за способом словотворення, а також загальна класифікація на основі належності до певної частини мови.

9. У результаті дослідження було перераховано та описано в загальному етапи розвитку лексикології. А також було названо перших лексикологів та сьогоденних науковців, які вивчають цей розділ мовознавства.

10. Було описано визначення, основні завдання, особливості та важливість туризму.

ÖZET

Araştırmamızın konusu Türk dilinin turistik söz varlığıdır. Turizm ve seyahat endüstrisinde kullanılan kelime ve ifadeleri içerir.

Çalışmanın ana görevleri şu şekilde sıralandı:

- kelime oluşumunun ana yollarını ve modellerini tanımlamak;
- turist terminolojisinin özelliklerini vermek;
- Türk dilbilimcilerin tasnifine göre kelime dağılımı tasnifi;
- Türk turizm terminolojisinin yapısal özelliklerini dikkate almak;
- dilin turist kelime dağılımının kökenini belirlemek.

Çalışma süresince kelime oluşumundaki eğilimler takip edilmiştir.

Ukrayna ve Türk dilbiliminde sözlükbilim tarihi konusu da ele alındı. Anahtar kavramlar Türkçe ve Ukraynaca olarak tanımlanmıştır.

Türk turizm terminolojisindeki temel kelime oluşum kipleri ve kalıpları, ekleme, temel oluşturma ve isafettir. Seçilen kelimelerden 17 isafet bulunmuş, 2 kelime kelime türetme yöntemiyle, 14 kelime ise ekleme yöntemiyle oluşturulmuştur.

Türk dilinin turizm terminolojisinin zengin ve çeşitli bir kökene sahip olduğu ve yapısının çeşitli kelime oluşturma biçimlerini ve özel dilsel araçları içerdiği tespit edilmiştir.

Türk dilbilimcilerin sınıflandırmasına göre turistik söz varlığı, kökenine bağlı olarak "Arapça kökenli turistik söz varlığı", "Türk dili temelinde oluşturulan turistik söz varlığı", "Fransızca kökenli turistik söz varlığı" ve "Farsça kelimeler temelinde oluşturulan turistik söz varlığı" gibi kategorileri içerir.

Turizmin tanımı, temel görevleri, özellikleri ve önemi anlatılmıştır.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Çekin A., Gören M. Dil Bilimi ve Kelime Semantiğinde Bazı Türkçe Kelimelerin Çeşitli Anlam Değişmeleri. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum. 2013. No. 4. P. 94–103.
2. Forum W. E. Travel & Tourism Development Index 2021: Rebuilding for a Sustainable and Resilient Future. Oxford University Press, USA, 2022. 91 p.
3. Genel Turizm Bilgisi / M. Yeşiltaş et al. 1360th ed. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi, 2018.
4. Halfeti - GoTürkiye. Official Travel Guide of Türkiye - GoTürkiye. URL: <https://goturkiye.com/tr/halfeti> (date of access: 18.04.2023).
5. Korkmaz Z. Türkiye Türkçesi Grameri: (Şekil Bilgisi). 3rd ed. Ankara : Türk Dil Kurumu, 2009. 1224 p.
6. Parker P. M. Webster's Turkish-English thesaurus dictionary. San Diego, CA : ICON, 2008. 650 p.
7. Tourism Economics. Driving the Tourism Recovery in Turkey. URL: https://s3.amazonaws.com/tourism-economics/craft/Google_Turkey_Final_Small.pdf (date of access: 18.04.2023).
8. XVI-XIX. Yüzyıllar Türk Dil / G. Gülsevin et al. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi, 2018. 175 p.
9. Бодик О., Рудакова Т. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2011. 416 с.
10. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : Підручник. Київ : Акад., 2002. 368 с.
11. Плющ М., Бевзенко С., Грипас Н. Сучасна українська літературна мова : підручник. Київ : Вища шк., 1994. 413 с.
12. Прима В. Туристична термінологія : семантика і функціонування : монографія. Київ : Київ. нац. торговельноекон. ун-т, 2018. 124 с.
13. Словник української мови: в 11 кн. / [за ред. І. К. Білодіда]. – К.: Наукова думка, 1970–1980.

14. Сорокін С. В. Практична граматики турецької мови. Частина перша. Навч. посібник (Препринт). – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2018. –358.
15. Телешун К. О. термінологічне планування у Туреччині (на матеріалі торговельно-економічної термінології турецької. О. Телешун // Мовні і концептуальні картини світу. - 2014. - Вип. 47(2). - С.+ 389-396. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_47\(2\)_46](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_47(2)_46).

ДОДАТКИ

Додаток А

ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ

dalmak - пірнати, занурюватись
 bozuk para - дрібні гроші
 bozdurmak - розміняти
 hava durumu - прогноз погоди
 pansiyon – хостел
 rezervasyon - бронь
 rezervasyon uarmak - бронювати
 yer ayırtmak (-de hali) - бронювати
 güneşlenmek - засмагати
 biniş kartı - посадковий талон
 tren - поїзд
 kompartıman - купе
 biletçi - касир
 peron - перон
 gişe - каса
 demiryolu memuru - працівник залізничної станції
 danışma bürosu - довідкове бюро
 demiryolu - залізниця
 yük arabası - багажний візок
 helikopter - гелікоптер
 uçak – літак
 kontrol kulesi - диспетчерська вежа
 pist - злітно-посадкова смуга
 gümrüksüz mağaza - крамниця «дьюті фри»
 bekleme salonu - зала очікування
 hostes - стюардеса

pilot - пілот

seyahat ajentesi - туристичне бюро

kurtarma servisi - рятувальна служба

teleferik - підйомник

kayak parkuru - лижна траса

bahşış - чайові

konforlu – комфортний

kalmak - зупинятись (в готелі)

masera - пригода

Yarmur ormanı - тропічний ліс

Nem – вологість

Park - парк

Parkur - трек

Patika - шлях

İz - Слід

Ziyaretçi - Відвідувач

Tur operatörü - туроператор

Bölge -район

Grup - Група

Denetim - Аудит

Tur firmaları - туристичні компанії

Turist - турист

Seyahat - подорож

Önlem – запобіжний захід

Kesim - виріка

Eşlik etmek - супроводжувати

Hamal - портер
Ödeme - оплата
Görüntü - зображення
Turistik - туристичний
Dilek ağacı – дерево бажань
Dağ - гора
Nehir - річка
Yol - дорога
Tarihi - історичний
Drone fotoğrafı – фотографія з дрону
İlçe - район
Yerleşim - поселення
Merkez - центр
Cami - мечеть
Türbe - могила
Turizm - туризм
Tekne - човен
Tekne turları – екскурсія на човні
Misafir - гість
Şehir - місто
Kadim – давній
Ülke - країна
Köy - село
Doğa - природа
Dünya - світ
Coğrafi - географічний
Bütünleşmek - інтегрувати
Kilise - церква
Süreç - крапка

Fresk - фреска
Süslemek - прикрашати
Medeniyet - цивілізація
Kaya - рок
Yören - йорен
Ziyaret etmek - відвідувати
Özgünlük - оригінальність
İnşa edilmek - будуватися
İslam resim sanatı – ісламський живопис
Göstermek - показати
Manastır - монастир
Sanatçı - художник
Bezeme - прикрашання
Kitabe - напис
Tere - вершина
Çıkmak - підніматися
Antik - антикваріат
Çağ - століття
Kutsal - священний
Mezar - могила
Gösterge - індикатор
Kümbet - купол
Teras - тераса
Yamac - схил
Müze - музей
Klasik - класичний
Yauma - поширення
Yolculuk - подорож
Vaftiz havuzu – басейн для хрещення

Avlu – подвір'я

Köşk - особняк

Kültürel miras – культурна спадщина

Manzara - пейзаж

Kıta - континент

Nefes kesici - такий, що захоплює дух

Gezgin - мандрівник

Görülecek yer – місце, щоб побачити

Keşfedilecek yer – місце, щоб розвідати

Sınır - кордон

Sigorta - страхування

Yurt dışı - закордон

Fiyat - ціна

Kıyı - пляж

Sahil - узбережжя

КІЛЬКІСНА ДІАГРАМА СЛІВ УТВОРЕНИХ РІЗНИМИ СПОСОБАМИ